

**Wymagania edukacyjne z historii dla klasy czwartej oparte na *Programie nauczania historii w klasach 4 - 8*
szkoły podstawowej autorstwa Tomasza Maćkowskiego**

Temat lekcji	Wymagania na poszczególne oceny				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Rozdział 1. Z historią na Ty					
1. Historia – nauka o przeszłości	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>współczesność, przeszłość, historia, legenda, baśń</i>; – rozróżnia przeszłość od współczesności; – potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>archeologia, źródła historyczne</i>; – rozróżnia pracę historyków i archeologów; – potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych; – wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki; – dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje różne przykłady materialnych źródeł pisanych i niepisanych. 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów. 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie; – ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych.
2. Historia wokół nas	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>ojczyzna, pa-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>ród, drzewo genealogiczne</i>; – przygotowuje drzewo 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem <i>tradycja</i>; – podaje przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem <i>„mała ojczyzna”</i>; – tworzy przewod- 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu.

	<p><i>triotyzm</i>;</p> <p>– podaje przykłady pamiątek rodzinnych.</p>	<p>genealogiczne najbliższej rodziny;</p> <p>– podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych.</p>	<p>regionalnych tradycji.</p>	<p>nik po własnej miejscowości.</p>	
3. Mieszkamy w Polsce	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem <i>symbole narodowe</i>;</p> <p>– wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem <i>naród</i>;</p> <p>– przedstawia polskie symbole narodowe;</p> <p>– przedstawia najważniejsze święta państwowe;</p> <p>– wskazuje na mapie stolicę państwa.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem <i>region</i>;</p> <p>– wskazuje na mapie główne krainy historyczne Polski oraz największe miasta;</p> <p>– przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem <i>Polonia</i>;</p> <p>– podaje przykłady dziedzictwa narodowego Polaków.</p>	<p>– omawia genezę polskich symboli narodowych;</p> <p>– tworzy przewodnik po własnym regionie.</p>
4. Czas w historii	<p>– przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych: <i>tysiąclecie, wiek</i>;</p> <p>– umieszcza daty na osi czasu.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>chronologia, okres p.n.e. i n.e</i></p> <p>– zamienia cyfry arabskie na rzymskie;</p> <p>– porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>era, epoka historyczna</i>;</p> <p>– podaje cezury czasowe epok historycznych.</p>	<p>– wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery;</p> <p>– podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu.</p>	<p>– charakteryzuje główne epoki historyczne.</p>

5. Obliczanie czasu w historii	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie; – oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e; – oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach obu er. 	<ul style="list-style-type: none"> – określa początek i koniec wieku; – poprawnie umiejscawia wydarzenia z obu er na osi czasu. 	<ul style="list-style-type: none"> – oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er. 	<ul style="list-style-type: none"> – przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych.
6. Czytamy mapę i plan	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mapa</i>, <i>plan</i>; – dostrzega różnice między mapą a planem. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>legenda</i>, <i>symbol</i>; – objaśnia symbole legendy mapy; – odczytuje z mapy podstawowe informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest kartografia; – przygotowuje proste plany miejscowe. 	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej.
Rozdział II: Od Piastów do Jagiellonów					
1. Mieszko I i chrzest Polski	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>plemię</i>, <i>dynastia</i>; – wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem <i>Piastowie</i>; – wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>Słowianie</i>, <i>poganin</i>; – zna wydarzenia związane z datą 966. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka; – przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu. 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich; – charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego.

<p>2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cesarz, koronacja, wojowie</i>; – wie, kto był pierwszym królem Polski.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>relikwie, gród, druzyna</i>; – zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025; – charakteryzuje misję św. Wojciecha.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>biskupstwo, arcybiskupstwo</i>; – przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego.</p>	<p>– zna wydarzenia związane z datami: 1002–1018; – wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego; – wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego.</p>	<p>– ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego.</p>
<p>3. Polska Kazimierza Wielkiego</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>uniwersytet, żak</i>; – wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki”.</p>	<p>– zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370; – wyjaśnia powstanie: <i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>.</p>	<p>– wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego; – wyjaśnia cele założenia oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej; – wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem <i>uczta u Wierzyńka</i>; – opisuje zjazd monarchów w Krakowie.</p>	<p>– porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego.</p>
<p>4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem <i>Jagiellonowie</i>; – charakteryzuje postać <i>Jadwigi</i> i <i>Władysława Jagiełły</i>.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem <i>unia</i>; – zna wydarzenia związane z datą 1385; – wskazuje na mapie Królestwo Polskie oraz obszar</p>	<p>– przedstawia okoliczności zawiązania unii polsko-litewskiej; – wymienia postanowienia unii w Krewie.</p>	<p>– opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem <i>Andegawenowie</i>; – omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla Polski i Litwy.</p>

		Wielkiego Księstwa Litewskiego.			
5. Bitwa pod Grunwaldem		– zna wydarzenia związane z datą 1410;	– przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim; – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem.	– charakteryzuje postać Ulricha von Jungingena.	– przedstawia skutki bitwy pod Grunwaldem oraz postanowienie pokoju toruńskiego.
6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem <i>astronomia</i> ; – wie, kim był Mikołaj Kopernik.	– wyjaśnia powieźdzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i> ;	– wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grób; – przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika.	– poprawnie posługuje się terminem: <i>teoria heliocentryczna</i> ; – przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika;	– wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół.
Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej					
1. Jan Zamoyski i złoty wiek Polski	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>szlachta</i> ; – zna królów Polski: <i>Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta i Stefana Batorego</i> .	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kanclerz, hetman</i> ; – charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego.	– poprawnie posługuje się terminem <i>złoty wiek</i> ; – charakteryzuje zabudowę i układ Zamościa; – wskazuje na mapie Zamość.	– wyjaśnia słowa Zamoyskiego: <i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i> ;	– charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego.

2. XVII wiek – stulecie wojen	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem <i>potop szwedzki</i>; – wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej. 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie sąsiadów Rzeczypospolitej; – zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683; 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>wojna podjazdowa, odsiecz wiedeńska</i>; – opisuje wygląd i uzbrojenie husarii; – zna postaci: Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, oraz ich dokonania. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>husaria, wielki wizer</i>; – przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry; – przedstawia przebieg odsieczy wiedeńskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia skutki wojen Rzeczypospolitej w XVII w.
3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>zaborcy, powstanie</i>; – wymienia państwa, które dokonały rozbiorów; – przedstawia cel powstania kościuszkowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>konstytucja, kosynierzy</i>; – zna wydarzenia związane z datami: 1772, 3 maja 1791 r., 1794, 1795; 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja; – charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki. – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia czym był Uniwersał Połaniecki; – wskazuje na mapie rozbiory Polski; – wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej;

4. Legiony Polskie i hymn narodowy	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem <i>hymn państwowy</i>; – zna imię i nazwisko autora hymnu państwowego; – zna słowa hymnu Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem <i>emigracja</i>; – przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiórce; – zna wydarzenia związane z datą: 1797; – charakteryzuje postaci gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady. 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kiedy <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> został polskim hymnem narodowym; – wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte; – wie, o jakich wydarzeniach mówią słowa Mazurka Dąbrowskiego.
5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>zabór rosyjski, Syberia</i>; – wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>branka, dyktator</i>; – charakteryzuje postać Romualda Traugutta; – zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem <i>działalność konspiracyjna</i>; – wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>wojna partyzancka</i>; – opisuje charakter, przebieg i skutki powstania styczniowego. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło.

6. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>tajne nauczanie, laureat</i> ; – wyjaśnia, dlaczego Maria Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji.	– charakteryzuje postać Marii Skłodowskiej-Curie; – wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla.	– przedstawia dokonania M. Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla.	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Nagroda Nobla, Uniwersytet Łatający</i> ; – wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla.	– opisuje działalność Marii Skłodowskiej-Curie podczas I wojny światowej.
Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce					
1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>I wojna światowa, II Rzeczpospolita</i> ; – wskazuje na mapie obszar II RP; – wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym.	– poprawnie posługuje się terminem <i>Naczelnik Państwa</i> ; – zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r.	– przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej; – wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego.	– poprawnie posługuje się terminem <i>orłęta lwowskie</i> ; – wymienia obszary, o które Polacy toczyli walki w latach 1918- 1921 r.	– opisuje przebieg walk o granice II Rzeczypospolitej.
2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>Wolne Miasto Gdańsk, bezrobocie</i> ;	– wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat”.	– opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego.	– charakteryzuje i wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Prze-	– poprawnie posługuje się terminami: <i>minister, eksport, import</i> .

	– wskazuje na mapie Polski Gdynię.			mysłowego.	
3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterscy harcerze	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>okupacja</i> ; – zna wydarzenia związane z datą 1 września 1939 r.; – opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją.	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Armia Krajowa</i> , <i>Szare Szeregi</i> ; – zna wydarzenia związane z datą 1 sierpnia 1944 r.; – charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego.	– wie, dlaczego wybuchło powstanie warszawskie; – opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenałem.	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Związek Sowiecki</i> , <i>powstanie warszawskie</i> ; – charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego.	– przedstawia przebieg powstania warszawskiego.
4. „Żołnierze niezłomni”	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: „ <i>żołnierze niezłomni</i> ”; – opisuje politykę komunistów wobec ludności polskiej.	– poprawnie posługuje się terminem: „ <i>żołnierze niezłomni</i> ”; – rozwija skrót PRL;	– wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej; – opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich.	– charakteryzuje postaci <i>Witolda Pileckiego</i> i <i>Danuty Siedzikówny</i> .	– wie, kiedy obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”.
5. Jan Paweł II – papież pielgrzym	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>papież</i> – wie, kim był Karol Wojtyła; – podaje miasto, w którym urodził się Karol Wojtyła.	– poprawnie posługuje się terminami: <i>papież</i> , <i>teologia</i> , <i>pielgrzymka</i> ; – wymienia nazwy kontynentów, które odwiedził Jan Paweł II.	– charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu; – charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla chrze-	– wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i> ; – wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła	– poprawnie posługuje się terminami: <i>konklawe</i> , <i>kardynał</i> , <i>pontyfikat</i> ; – wie, dlaczego Stefan Wyszyński nazywany jest Prymasem Tysiąclecia; – charakteryzuje

			ścijan.	II do kraju dla społeczeństwa polskiego.	krótką biografię Jana Pawła II.
6. „Solidarność” i jej bohaterowie	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>demokracja, strajk, solidarność, związek zawodowy</i>;</p> <p>– wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent.</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych;</p> <p>– opisuje okoliczności zawiązania związku zawodowego „Solidarność”.</p>	<p>– zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, 1989;</p> <p>– zna głównych bohaterów „Solidarności” – Lecha Wałęsę i Annę Walentynowicz.</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>stan wojenny, Okrągły Stół</i>;</p> <p>– wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego;</p> <p>– wyjaśnia skutki rozmów Okrągłego Stołu.</p>	<p>– wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską.</p>